

Iparágakon átívelő összefogás indul a kémia népszerűsítéséért

Magyarországon a kémiával szorosan összefüggő iparágak – vegyipar, gyógyszeripar, környezetvédelmi ipar – az elmúlt évben a feldolgozóipar GDP-jének 11% feletti részét adták. A nemzetgazdasági jelentőség mellett mégis átlag feletti a munkaerőhiány ezekben az iparágakban, ráadásul az utánpótlással is gondok vannak: folyamatosan csökken a hazai egyetemek kémiához kapcsolódó szakjain a jelentkező és a felvett hallgatók száma. A negatív trendek elleni fellépést, illetve a kémioktatás általános megbecsültségének javítását tűzte ki célul az az iparágakon átívelő, a Magyar Kémikusok Egyesülete (MKE) kezdeményezésére létrejött, vállalatokat, érdekvédelmi szervezeteket, szövetségeket, egyetemeket és az MTA-t egyaránt soraiban tudó összefogás, melynek részleteit a mai napon ismertették a kezdeményezés szervezői.

A kémia jelenléte a gazdaságban több területen is meghatározó, ugyanakkor munkaerőhiány sújtja a vegyipart, a gyógyszeripart, a környezetvédelmi ipar pedig biztosan érdemben bővülne, ha lenne elegendő hazai szakember. A munkaerőhiány átlag feletti, ezen ágazatok nemzetgazdasági súlya pedig meghatározó: az elmúlt évben a **feldolgozóipar GDP-jének 11% feletti részét tette ki** (vegyipar 4,5%; gyógyszeripar 6,9%), ezért a legkisebb változás is komolyan éreztetné a hatását nemzetgazdasági szinten. A munkaerőhiányt vizsgálva a **feldolgozóipar komoly problémákkal küzd, idén 13 ezer feletti a betöltetlen állások száma**.

A jelenség egyébként nem csak Magyarországot sújtja: a ManpowerGroup korábbi felmérése szerint 21 európai országban a **munkáltatók mintegy 75%-a nem talált megfelelő készségekkel rendelkező munkavállalót** 2023-ban, ami 33 százalékpontos növekedést jelent a 2018-as 42%-hoz képest, és semmi jele annak, hogy a szakképzett munkaerő iránti kereslet hamarosan lassulna. Emellett beszédes a kémia alapszakokra első helyen jelentkezők számának alakulása is: összességében **2011 óta az első helyes jelentkezők száma kétharmadával csökkent**. A felvettek száma idén 164 fő volt, míg 2011-ben ez a szám még 500 felett volt. A kémiához szorosan kötődő egyetemi szakok másik fontos csoportja a **tanárképzés**: itt a nappali tagozatos, osztatlan (10 féléves) képzési forma mára gyakorlatilag a megszűnés szélére sodródott, hiszen az elmúlt években tartósan 20 fő körül alakult a jelentkezők száma, igaz idén minimális javulás volt tapasztalható.

A **Magyar Kémikusok Egyesülete (MKE)**, mint a kémiában és vegyiparban dolgozó egyének civil szervezete felvállalta egy összefogás megszervezését, amelyben számít az összes, kémiához és vegyiparhoz kapcsolódó magyarországi képzőhely, kutatóhely és vállalat, illetve ezek szövetségeinek részvételére. A tevékenységet egy munkacsoport fogja össze melynek tagjai az **MKE**, a **Magyar Vegyipari Szövetség (MAVESZ)**, a **Magyarországi Gyógyszergyártók Országos Szövetsége (MAGYOSZ)**, a **BORSODCHEM**, az **Egis Gyógyszergyár**, az **EUROAPI**, a **MOL Nyrt.**, a **MOL Petrolkémia Zrt.** és a **Richter Gedeon Nyrt.** szakemberei.

A kezdeményezés fő céljai, hogy a **következő 3-5 évben 20%-kal növekedjen a szakirányú közép- és felsőfokú oktatásban résztvevők száma** a kulcsszakmák területén, a kormányzat figyelmének felhívása a témára, a kémiával kapcsolatos tévhitek eloszlatása, inspiráció a tanulóknak, tanároknak és a kémiához kapcsolódó programok-események összegyűjtése, bemutatása.

A kezdeményezés nyitó eseményére a Richter Gedeon Nyrt. új székházában került sor, ahol a magyar kormány részéről **Nagy-Vargha Zsófia, fiatalokért felelős helyettes államtitkár** elmondta, hogy „*ahhoz, hogy valaki a természettudományos pályát válassza, a kellő kíváncsiság mellett megfelelő minőségű és mennyiségű információra is szükség van, amiben segíthet a most elindított összefogás, mindez pedig a Kormány szándékaival is összhangban van. A Magyar Kormány célja, hogy 2030-ra a*

természettudományos képzés 50%-os arányban legyen jelen a felsőoktatásban, hiszen látszanak a globális tendenciák: csak akkor lehet sikeres egy ország, ha ezekre a területekre kiemelt figyelmet fordít. A kormány számára tehát egyértelmű, hogy a természettudományos területekre egyre nagyobb súlyt kell fektetnünk: legyen szó akár a vállalatok és az egyetemek közötti kooperáció koordinálásáról, a tehetséggondozásról például a kooperatív doktori programunkkal vagy az évtizedek óta sikeres tudományos diákkör eseményekről, illetve a felkészítő tanárok számára indított ösztöndíjprogramról. Kérdés persze, hogy hogyan szólítsuk meg a fiatalokat: jó alkalmat ad erre az idén éppen pár napja megrendezett „Kutatók Éjszakája”, de elkezdjük az együttműködést már természettudományos influenzerekkel is, és a most elindított „Összefogás a kémiáért” is ebbe a sorba illeszkedik. Ezúton is szeretném a minisztérium részéről felajánlani a segítségünket a sikeres együttműködés érdekében.”

A rendezvényen a felszólalók más-más aspektusból mutatták be a kémia és a ráépülő iparágak társadalmi jelentőségét és megfelelő adatokkal vázolták fel az egyre csökkenő érdeklődésből származó problémákat és annak következményeit.

Dr. Greskovits Dávid, a MAGYOSZ elnöke beszédében kifejtette, hogy a gyógyszeripar tudásalapú, K+F vezérelt, ahol a munkavállaló az iparág sikerének a kulcsa. A gyógyszeripar ezért is nyújt kimagasló eredményeket az egy munkavállalóra jutó K+F ráfordítás terén, melynek értéke közel tízszerese a feldolgozóipari átlagnak, míg az egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott értékben a feldolgozóipar átlagát jelentősen meghaladjuk. Tudásintenzív iparágunkban sajnos jelenleg is jelentős a betöltetlen állások száma, és egy foglalkoztatottra vetítve a jól képzett szakemberek hiányának száma egyre inkább emelkedik, ám ez nem magyar sajátosság, európai tendencia. A munkaerőhiány megfelelő színvonalú oktatással jelentősen mérsékelhető lenne, a tudományos szakképesítések megszerzésének népszerűsítése segíthet a magas termelékenységű munkahelyek kialakításában és megtartásában – a gyógyszeriparban és egyéb területeken egyaránt. Ezt a folyamatot segítheti elő a most elindított összefogás a kémiáért.

Varga Tamás, MAVESZ alelnök, a Dunastyr Zrt. elnök-ügyvezető igazgatója előadásában hangsúlyozta, hogy „megpróbáljuk integrálni az összes hazai vegyipari vállalatot, elsősorban nagy és közepes cégek a tagjaink. A vegyipar közel 9000 milliárdos árbevételt termel évente, ezzel a feldolgozóipar egyik legfontosabb területe, ám sajnálatos módon mi is egyre komolyabb munkaerőhiánnyal nézünk szembe, akárcsak a gyógyszeripar. A tudományos, technológiai, matematika képzésekkel kapcsolatos attitűdököt mi is ismerjük, melyek valljuk be, nem mindig pozitívak, ezen pedig változtatnunk kell. Ugyanakkor, ha nem lenne kémia, ha nem lenne vegyipar, most is egy hideg, sötét szobában ülnénk, vagyis mindennapi életünk szerves, aktív része ez a tudományág, és ha nem foglalkozunk vele, szinte nincs olyan terület, ahol ne szenvednénk hatalmas károkat. Ezt kell megértetnünk a diákokkal, a tanári pálya vagy az ipari területek iránt érdeklődőkkel, erről szólhat az összefogás a kémiáért.”

Prof. Dr. Szalay Péter, az MKE elnöke, az ELTE egyetemi tanára elsősorban arra hívta fel a figyelmet, hogy „sajnos létezik egyfajta „kemofóbia”, vagyis rendkívül sok félreértés, valótlanosság kering a köztudatban a kémiával kapcsolatban. Növelnünk kell a kémikus-vegyész szakma ismertségét, és azt is ki kell mondanunk, hogy vannak könnyebben elvégezhető szakok is az egyetemeken. Súlyos probléma továbbá a kémia súlyának csökkenése a középiskolákban, illetve a kísérletek egyre nehezebb megvalósíthatósága és a tanárhiány. Jelenleg a kémiát oktatók korfája egyre inkább jobbra tolódik az idősebb kollégák felé, a fiatal generációk körében pedig sajnos kevés tanárt találunk. Sokkal több kémiatanárra van szükségünk, erről is szól ez az összefogás.”

Az eseményen bemutatásra került a **Kémia Mindenkinek névre keresztelt új honlap** is, mely a kémia világával foglalkozó legfrissebb híreket, rendezvényeket és oktatási programokat gyűjti össze, legyen szó kémia táborról, kémia versenyekről, workshopokról, laborlátogatásokról vagy interaktív kiállításokról. A szervezők ezzel az új eszközzel azt szeretnék elérni, hogy **minden érdeklődő egy helyen megtalálhassa az összefogásban részt vevő szervezetek programjait, híreit**, ezzel segítve a tájékozódást.

Az összefogás szervezői rendszeres értékelő konferenciával tervezik fenntartani a program lendületét, **a csatlakozás pedig folyamatos és nyitott** minden szervezet számára.

További információ:

Nyilatkozásra jogosult: Szalay Péter elnök, MKE. E-mail: president@mke.org.hu Tel: +3620-592-8266

Háttéranyagok: Szabó János Zoltán ügyvezető igazgató, MKE, email: szabojanos@mke.org.hu Tel: +3630-720-44187